

SVENSKA CANADA-TIDNINGEN
 205 Logan Ave., Winnipeg, Man.
 TELEPHONE 296111

PRENUMERATIONSavgifter

I Canada:
 Helt år i försk. \$2.00
 Halvt år i försk. \$1.50
 4 mån. i försk. \$1.00

I U.S.A. och Sverige:
 Helt år i försk. \$3.00
 Halvt år i försk. \$2.50
 4 mån. i försk. \$1.50

Konigt Canadas lag, är ni ansvarig för betalningen av en tidning för hela den tid ni mottager den samma från postkontoret, antingen ni själv är prenumerant eller ni mottager den i någon annans namn. De av prenumerationsbidrag som utlöper måste ni underrätta till givaren samt vägra att längre mottaga tidningen från postkontoret för att bli lagligen fri från efterkrav för vidare ändring. Om ni byter om bostad och en underrättelse skickas därmed, sådan tidningen fortfarande skickas till den gamla adressen, så är ni skyldig fortfarande betala för den samma. Hälspersonen, som mottager den, är skyldig att betala.

Icke beställda bidrag till tidningen som ej kunna användas, återändas ej. Ävidas ej porto ursäktas.

Adressförändringar:— De av våra prenumeranter, som avlyst till sin nya ort, ombedjas vänligen att till oss uppgiva namn på såväl sin gamla poststation som den nya, emedan vi i annat fall äro urständssatta att sända tidningen.

Betalning:— De av prenumeranterna, som insända betalningen per post, ombedjas att göra det genom "money order", "express-order", eller i registrerat brev. Privata "checks" måste följaktligen av 15 cents för "exchange". Kvitto erkännes genom ändring av datum på adressremsan i tidningen. Prenumerationspriset måste erläggas i förskott.

Tidningen tillkändes prenumerant, tills den är uppsagd och betalning efter \$2.00 per år måste erläggas för skuld. Alla brev och försändelser adresseras alltid till

THE SWEDISH CANADA NEWS
 325 Logan Ave., Winnipeg, Man.

Till tidningen insända "Fria Ord"-bidrag och polemiska inlägg betraktas som tidningens egendom.

ANNONSPRISER

På begäran. Efterfrågningar (3 ggr.) \$1.50. Dödsannonser med ram och kors ej överstigande 3 tum \$1.50. Förlovningsannonser. Gårkas, lediga platser m.m. 75c per gång för utrymme icke överstigande 1 tum. Omfattande kyrkonotiser och meddelanden om kretsämten, speiella missionsmöten, årsmöten o. dyl. 75 cents per tum. Byrå annonsering införes endast mot förut insändt pris.

Språk och kultur.

— III —

Jag håller på att läsa amerikanska och canadensiska utskottens skrifter om moderna språk. Där i recenseras hundratals böcker om språkstudium. Man finner där snart sagt alla upptänkliga föreställningar och idéer om språkstudier, gån och o-lägenheter samt om bästa metoden för dessa studiers bedrivande. Nästan undantagslöst lägger man numera i de allmänna skolorna huvudvikten på läsfärdighet. Det stora flertalet af skolelever kommer aldrig i sådana omständigheter, att talfärdighet i mer än ett språk är obetingat av nöden. Huvudändamålet med språkstudierna är alltså att sätta eleven i stånd att göra bruk av den litteratur, som är tillgänglig på det ena eller andra språket. Den tendens, som överallt är märkbar, är nyttighetstendensen. I många fall har man blott givit ett mera sublimerat uttryck för samma ide, som en skribent i "Norrna" nyligen framhöll på följande krassa

ZAM-BUK

ÖRTSALVA & ANTI-SEPTISK TVÅL

Tvåligt botemedel för bränna, sk. och inflammationer, skalpskimmel etc. etc.
 Salva 50c. Antiseptisk tvål 25c.

och naiva sätt: "Riksmålet är ett bättre språk än landsmålet, ty med detsamma kan man göra sig förstörd av norrmän, danskar, svenskar och en del finnar." Att det kan hava sin nytta att lära sig och att underhålla ett språk, som icke har någon självständig litteratur, är en tanke, som jag ännu icke påträffat i de omtalade böckerna och skrifterna. Till min glädje fann jag dock nyligen i en tidning en notis om ett sällskap, som bildats i Canada för att icke studier i och tillvarata de försvinnande urinvänarspråken.

Vartill gagnar det då att studera ett språk, som icke har någon litteratur, eller ens ett språk, med en starkt begränsad litteratur?

Ja, huru skall jag uttrycka mig för att bli förstörd? För det första får jag lov att nyta ett ord, jag vill hava ett ord, som återger betydelsen av det engelska ordet "mind". I brist på någonting bättre tager jag min tillflykt till det praktiska och omständliga gammalsvenska ordet "hug", och uppmanar, alla kulturvänner att bistå mig i mina försök att införa det i allmänt bruk. Det är bevis på en beklaglig tankeslöshet hos svenskarna, att de låtit beröva sig detta ord, och att de kunnat reda sig så länge det förutan. Men svaghet är en oundviklig följd av att man glömmar, att man har egna ben att stå på och kastar längtansfulla blickar, efter grannens sirligt utskurna kryckor eller med guldknapp försedda promenadkäpp. Huru skulle engelsmännen mäna reda sig utan ordet mind?

Vad är hugen? Hugen är människan, i samma mening som vi säga att själen är människan; att kroppen är människan. Sjel, kropp, hug — dessa tre äro ett. Likasom i den gudomliga treenigheten den helige Ande utgår av Fadern och Sonen, så utgår i den mänskliga treenigheten hugen av själen och kroppen — han är en produkt å den ena sidan av den odödliga själen och å den andra av den dödliga kroppen, av hjärnan. Var har jag lärt det? Jag har icke lärt det, det är mitt påhitt, min syn på saken.

Hvad kroppen beträffar, kan han vara välskapad och reslig, utbildad genom otvungen, naturliga rörelser, övad genom manliga idrotter, skickad till allt nyttigt arbete, eller han kan vara förkrympt, vanställd och lemlästad genom misshandel, otymplig och obehjälplig på grund av onaturliga ställningar och vanor. Kineserna hade fordomsdags för sed att vanställa kvinnofötter. Det säges t. o. m. att föräldrar plägat stoppa sina nyfödda barn i lorkrukor och låta dem stanna där, till den växande kroppen språnge krukans, för att sedan kunna samla almosor, genom de vanställda barnen. Vissa indianstammar sammanpressade huvudet, en del kulturfolk ha satt en ära i att vanställa kvinnoliv genom att snöra ihop dem, och ännu rasar med oförminskad kraft bland alla kulturfolk det vansinniga barbari, som ger sig uttryck i en oemotståndlig böjelse att vanställa ansiktet.

Själen är osynlig, men man kan sluta sig till hennes skaffenheter av det inflytande, hon utövar, på kroppen. Vi ve-

Dr. Thomas' Electric Oil
 för männskor

SEDAN 80 AR DET POPULÄRA MEDLET FÖR HOSTA, FÖRKYLNING, VRICK, NING, S.A.R., SKAVSAR, LAM RYG, ETC.

Få den äkta. PRIS 35c. ÖVERALLT

ta alla, vad som menas med en lastbar själ.

Hugen ger sig till känna genom språket. Språket återverkar på hugen. Med tillhjälp av språket skaffar sig hugen bostad, föda, kläder, verktyg, verksamhetsfält, fortskaffningsmedel, vapen m. m. Är bostaden trång och osund, är det omöjligt för hugen att ernå en sund utveckling. Äro dess rörelser onaturliga, kan icke hugen utveckla sin naturliga fågring och kraft. Men liksom på det kroppsliga området ingenting är svårare för människan än att låta naturen vara i fred, så har också på det andliga och hugliga området den växande bildningen varit förknippad med en oemotståndlig drift att våldföra sig på naturen. Ju mera onaturlig man kunnat vara, desto mera bildad har man förekommit sig själv.

Huru språken uppkommit, är för vetenskapen en oöslig gåta. Evolutionen har aldrig haft annat än en förvirrande, upplösande inverkan på språken. Han har aldrig kunnat skapa ett språk i dess ursprungliga betydelse. Hon kan skapa konstlade uttrycksätt och termer för konstlade begrepp, hon kan ändra språkens utseende och göra dem oigenkännliga, men bakom evolutionen ligger en hemlighetsfull kraft och förmåga, en egendomlig fallenhet för att tänka och uttrycka tankar i ord, vilken Schopenhauer jämför med biens fallenhet för att bygga celler och samla honung.

Ett språk är ett sammanhängande helt, en organism. Det hänger så samman med hugen, att om det era är onaturligt, blir det andra det också. Hugen kan lika litet ernå en naturlig utveckling, lika litet framstå i sin högsta kraft och fågring, med tillhjälp av ett konstlat, förvirrat, uppstylat och onaturligt språk, som en människokropp, vilken man förmenat fri luft och fri, naturlig rörelse. Våra kulturspråk äro i hög grad konstlade, och det engelska språket är i den grad konstlat, att de engelska barnen regel aldrig få veta, vad det är att låta sin hug röra sig fritt och naturligt. Man klagar över tilltagande sines-sjukdomar, men vem har pågonsin hört en antydning om, att det kanske beror på, att den mänskliga hugen icke får den friska luft och den naturliga rörelse, som kan kräver? Jag vet ingenting bättre att likna engelskans inflytande på hugen vid än kinesiska hämskor på kvinnofötter. De som skriva om moderna språk och deras studium, veta ingenting om naturspråken —

eras hug har aldrig rört sig på naturligt sätt, och deras kloka avhandlingar äro av ringa värde för verklig välfärd.

Svenskans företrädare framför engelskan ligger däri, att hon är mera naturlig. Likväl är hos svenskan det helgjutna, det organiska sammanhanget försvunnet. Vi kunna nyttja främmande ord och vändningar utan att det stöter vårt språksinne. Och totalintrycket blir oklarhet och förvirring (med undantag, måhända, för de störste mästare i svenskt språk, då de behandla vissa ämnen). Isländskan däremot (i synnerhet skriftspråket) har bibehållit sin naturlighet och sin helgjuthet. Den minsta avvikelse från språkets kunna verkar som ett slag på örat. Därför utgör det ett så ypperligt studieämne, och därför har jag så varmt rekommenderat detta studium och gör det ännu. Det var nog ingen slump, att Gud gav oss skuggornas religion på ett skuggspråk, ett språk, som ingen människa begriper, men då han gav oss evangelium, valde han det fullkomligaste, genomskinligaste, mest helgjutna språk, som fanns.

Såsom ett bevis på att jag icke tagit mina påståenden ur vädret och att de icke äro helt och hållet mina egna påhitt, ber jag att få citera ett par författare. Den förste är biskop Baraga, vilken skriver i slutet på sin lärobok i ojob-

wa: "Såsom ett slutord må vi erkänna, att indianspråket är fullkomligt på sitt eget vis, och att det har många skönheter, som saknas i våra moderna språk."

Den andre är Joseph Howse, Esq., F. R. G. S., vilken skriver i företalet till sin lärobok i creespråket:

"Creespråkets grammatikaliska kynne... giver oss anledning att sluta till ett högre ursprung än människors blott slumpvisa, regelösa uppfinning.... När jag betraktar denna invecklade men noggranna mekanism i sammanhang med en "endragt och styrelse", som sammanhänger och sammanbinder systemets olika delar, jämte ett egendomligt talesätt eller genius som råder över det hela, kan jag ej annat än erkänna i ett dylikt system en regelrätt organisation av hörbara uttryck, vilken för mig utgör ett cirkumstantiellt avgörande bevis för att det hela stannar från EN, och den ena en GUDOMLIG HUG.... Om detta lilla arbete kan tjäna till att höja medmänniskors omdöme om det mentala kynnet hos ett folk, för vilket jag till min sista stund kommer att hysa känslor av tacksamhet och om högakting.... skall jag anse min möda med sammanställningen därav rikligen belönad.... (Creespråket) är ett system fullständigt i avseende på delarnas mekanism samt fullt motsvarande det avsedde ändamålet. Det är endast, om jag får så säga, människospråk från en ny sida betraktat. Bristen på en del former och omstoppningar av andra gottgöras på ett sätt, för vilket européen är fullständigt främmande. Detta system företer ett ungenärbart prov på ordning mitt i den största skenbara och som det kunde synas, oundvikliga oordning.... Jag vill tillägga, att alldenstund

intet kulturspråk torde vara mera analyserbart än crece och chippeway, är jag mycket benägen för att tro, att intet språk är bättre ägnat än det förnämnda för "filosofisk forskning, vare sig med hänsyn till dess eget system eller som ett föremål för jämförelse med den gamla världens språk."

Det har hänt förr, att sedan jag i tal eller skrift uttalat mig i en sak, där jag trodde mig stå ensam, jag oförmodat fått bekräftelse på det av mig sagda eller skrivna. Det har nu åter inträffat. Sedan jag avsant min senaste avhandling, fick jag tag i en tidning, varj det meddelas, att den berömda läkaren E. Westerlund i Enköping anbefallt språkstudier såsom botemedel för nervösa åkommor. Det omtalas också en känd tandläkare, Yngve Göthson i Göteborg, som med framgång gjort bruk av denna metod samt avlagt fil. kand.-examen efter att ha studerat tyska, franska, engelska, ryska, grekiska, hebreiska, arabiska, kinesiska, samt 30 olika stenografisystem. Om nu språkstudier, bedrivna sådär på måfå, hava värde såsom botemedel för nervösa åkommor, m. a. o. sinnessjukdomar, huru mycket mer skulle ej ett planmässigt studium av mönsterspråk sådan som isländska, götiska, grekiska och sanskrit, vara verksamt såsom medel att förhindra rubbningar i nervsystemet! Jag antager, att dr. Westerlunds förslag var blott en utvecklad tanke, men det borde ge uppslag till grundliga forskningar. Det är att beklaga, att detta förslag skulle framställas av en, som har ord om sig att själv vara nervsvag och "svag å huvudets vägnar", vilket torde omintetgöra verkan av hans ord. Vad allmänheten icke vet, är, att detta prat tagits helt och hållet ur luften och saknar all tillförlitlighet. För övrigt kan man, som jag antytt, själv undersöka saken och behöver icke lita på vad jag eller någon annan säger.

J. B. I.

Rättelse.

Herr redaktör!
 Jag har alltid varit nöjd med Vetepoolen, och därför vill jag bedja eder rätta den satsen till vad den skall vara, och vad jag skrev: "Att vi efter (ej under) de första fem åren inte fick vad vi tänkte oss etc...."

Tacksam för det rum, Ni gav mig, hoppas jag, att ni vill anse min påpekning berättigad.

Högaktningfullt
 J. W. Lundgren.

Uppföd djuren väl.

Farmare, som syssla med uppfödande av djur för slaktändamål, torde observera att Dominion Departementets senaste rapporter innehålla uppmaningar att noga avsluta utfodringen, innan man slaktar eller saluför djuren. På sista tiden har nämligen saluförts ett stort antal halv-feta kreatur. Att sådant inverkar menligt på marknaden behöver väl knappast påpekas, och varje intresserad kreatursuppfödare borde i eget intresse tillse, att han inför kvalitativt förstklassiga djur.